

תוכנית 'סמינר-ביתה' מבוססת על מודל העמיתות (PDS: Professional Development School), המביא לשותפות בין כל גורמי ההכשרה המקצועית למורים, מרחיב את ההתנסות הקלינית, ויוצר את החיבור בין מוסדות להכשרת מורים לבין השדה. התוכנית יצאה לדרך בשנת תשע"ז במספר סמינרים חרדיים להכשרת מורות. מטרתה היא לשפר את איכות תהליכי ההכשרה, הלמידה וההוראה של המתכשרות, להעמיק את השותפות בין סמינרים לבין מוסדות החינוך ולקדם את הפיתוח המקצועי של מורות מכשירות.

- רכיבי העיקריים של התכנית בחומש הראשון**
- ✓ הרחבת היקף ההתנסות בהוראה של המתכשרות במוסדות החינוך, כך ששנת ההכשרה השנייה תכלול אף היא רכיב משמעותי של התנסות.
 - ✓ קיום ההתנסות בהוראה מפתחת שנת הלימודים במערכת החינוך (בבתי הספר ובגנים) ועד סופה, כדי לחוות את חוויית בית הספר/הגן בשלמותה.
 - ✓ ליווי אישי של כל מתכשרת באמצעות מדריכה פדגוגית מהסמינר ומורה/גננת מכשירה מתוך בית הספר/הגן.
 - ✓ תמיכה במורות/גננות מכשירות והעצמתן באמצעות פיתוח מקצועי מטעם הסמינר.

מחקר הערכה שנערך בשנת 2019 (בארט, 2019) הראה כי כניסת התוכנית לסמינרים הובילה להעלאת תחושת הבטחון של המתכשרות בתפקידן כמורות, סייעה בגיבוש זהותן המקצועית ותרמה להשמתן במוסדות חינוך בתום ההכשרה. המורות המכשירות הושפעו גם הן מהכניסה לתוכנית והממצאים הראו כי הליווי שביצעו הביא אותן להבנה טובה יותר של תהליכי הוראה, חיזק את תחושת המסוגלות והשייכות הקהילתית שלהן, שיפר את הוראתן גם בכיתות אחרות ואף השפיע על שאר הצוות.

תהליך אסטרטגי

בשנת תשפ"ב נערך תהליך אסטרטגי שמיפה את צורכי הסמינרים ושילב אותם עם צורכי מערכת החינוך והכיוונים שהיא מבקשת להוביל לכדי הצבת מטרות לתכנית "סמינר-ביתה". התהליך האסטרטגי התקיים בהובלת מנהל עובדי הוראה ומו"פ התנסות בהוראה במכון מופ"ת ולקוחו בו חלק נציגים מאגף בכיר הכשרה והתנסות, מהמחוז החרדי ומסמינרים המשתתפים בתכנית.

לאור התהליך הוגדרו מטרותיה המרכזיות של התכנית משנת תשפ"ב ואילך:

- 1 | שילוב תאוריות חינוכיות וידע מתהליכי חקר בהכשרת מורים וחיבורם להתנסות הקלינית. המתכשרות יחשפו לתיאוריות חינוכיות שונות ויבינו את העקרונות התאורטיים העומדים מאחורי מתודולוגיות בהן הן מתנסות בשדה.
- 2 | הובלת הוראה מבוססת פדגוגיה חדשנית ויישומה באופן מעמיק תוך הרחבת תפקיד המד"פית כדמות המקצועית התומכת בהובלת שינוי בדרכי ההוראה והלמידה. המתכשרות ישלבו את המודלים הפדגוגיים במסגרת ההתנסות הקלינית, ובכך יובילו הטמעה של פדגוגיות חדשניות במוסדות החינוך בשיתוף עם המורות/הגננות המכשירות.
- 3 | קידום "סמינר-ביתה" כתוכנית משמפרת את מערכת הכשרת המורים החרדית ובה משפיעה על השדה.

דגמי הפעלה לתוכנית "סמינר-ביתה"

החל משנת תשפ"ב מונהגים בסמינרים שני דגמים של התנסות בהוראה, שיש ביניהם היכרות מבחינת העומק הפדגוגי ורוחב היריעה של פעילותם. הדגמים מאפשרים להרחיב ולהעמיק את ההתנסות הקלינית תוך קידום מטרות התוכנית שהוגדרו.

דגם סמינר כיתה

הדגם תומך בכניסה הדרגתית ומבוקרת למערכת החינוך כבר במהלך ההכשרה להוראה. הדגם כולל התנסות מורחבת למתכשרות במוסד החינוכי, באופן שמקדם היכרות מעמיקה יותר עם התלמידות, חשיפה נרחבת יותר לתהליכים חינוכיים במוסד הלימוד, ופיתוח יחסים קולגיאליים עם המורה/הגננת המכשירה. ההתנסות מתקיימת בשנה השנייה ללימודים, בהיקף של יומיים בשבוע, בליווי מתמשך של מורה/גננת מכשירה ומדריכה פדגוגית. תהליך החניכה מקדם אף את התפתחותן המקצועית של המורות/הגננות המכשירות, נוסף לפיתוח ולתמיכה מקצועית שהן מקבלות מטעם הסמינר.

דגם קהילת סמינר-כיתה

בדגם זה מוקמת קהילה כקומה נוספת לדגם "סמינר-כיתה" שתורמת לפיתוח המקצועי של המדריכות הפדגוגיות והמורות/הגננות המכשירות לצד תהליכי הצמיחה וההתפתחות של המתכשרות. חברות הקהילה תהיינה המורות המכשירות והמתכשרות ותוביל אותה המדריכה הפדגוגית בשיתוף עם דמות מתוך המוסד החינוכי. קהילת סמינר-כיתה תפעל בדיקה למטרות שצוינו לעיל ותשקוד על למידת תיאוריות חינוכיות ו/או תעסוק בפדגוגיה חדשנית. כמו כן, תפעל לביסוס מערכת יחסים שיתופית שתיצור עבור המתכשרות חוויית שייכות לצוות ההוראה ולמוסד החינוכי.

- תפקידי המו"פ**
- יחידת מו"פ התנסות בהוראה מספקת לסמינרים ליווי בתחום ההתנסות הקלינית של המתכשרות להוראה ומסייעת בכך למנהל עובדי הוראה במשרד החינוך.
- היחידה תיוווג תהליכי מו"פ שיעמיקו את הידע וההבנה הקשורים בהתנסות הקלינית של המתכשרות בכמה דרכים:
- 1 | גיבוש המלצות למשרד החינוך למהלכים אסטרטגיים ולתהליכי שיפור בתוכנית
 - 2 | תמיכה בהנגשה של תיאוריות חינוכיות, הטמעתן בסמינרים וקידום תהליכי הטמעה של פדגוגיה חדשנית בהתנסות הקלינית.
 - 3 | המענה, הפצה והנגשה של ידע, תהליכים ופרקטיקות, כתוצר של למידה מהתבוננות רחבה על שדה ההתנסות בהוראה ושיח עם העוסקים בעשייה.
 - 4 | תמיכה בהכשרה ופיתוח מקצועי מתמשך (Life Long Learning) למדריכות פדגוגיות.